

N:o 76.

Af Herr H. Bexelius: Angående skyldighet för Konungens Befallningshafvande att genom kungörelse i kyrkorna bekantgöra då kronohemman till skatte lösas eller omföras.

Kongl. Kammar-kollegii kungörelse den 29 Februari 1808 föreskrifver uti 8:de punkten, att, om någon åbo, som ett kronohemman länge innehafvt och väl häfdat, öfverlåtit detsamma till något af sina barn, arfvingar eller oskyld man, med förbehåll af undantag eller lifstids försörjning, och samma hemman, efter vederbörlig pröfning, skulle tilläggas någon annan, som till åborätten funnes närmare berättigad, den afgångne åboen, sådant oaktadt, borde till godo njuta det förbehållna undantaget eller försörjningen; dock att Landshöfdingen borde pröfva, huruvida de betingade vilkoren med hemmanets och den tillträdde åboens bestånd vore förenliga, i saknad hvaraf de derefter borde minskas och rättas. Med stöd af nämnda kungörelses innehåll, har i allmänhet den sedvänja uppkommit, att, vid öfverlåtet af åborätt till ett kronohemman eller nybygge, afträdande åboen förbehållit sig, och om han är gift, sin hustru, rätt att under deras återstående lifstid från hemmanet eller nybygget uppbära vissa försörjningsförmåner. Till säkerhet för det aftal, som härutinnan träffats, har den afträdande åboen sökt Konungens Befallningshafvandes stadsfästelse; och sedan sådan erhållits har han, så länge lägenheten är af krononatur, varit fullt betryggad uti sin rätt. Helt annorlunda gestaltar sig dock förhållandet, om den tillträdande åboen skattelöser eller låter till skatte omföra den kronolägenhet, hvartill han förvärfvat sig åborätt. Sedan lägenheten blifvit till skatte löst

eller omförd, kan densamma icke utgöra säkerhet för fortfarande åtnjutandet af de förmåner, som från lägenheten må vara betingade, med mindre den afhandling, som ligger till grund för förmånens åtnjutande, blifvit i laga ordning uti hemmanet intecknad. För att således till fulllo bevaka sin rätt, är det ej nog, att en afträdande kronohemmans åbo söker och erhåller Konungens Befallningshafvandes stadfästelse å det aftal, som träffats emellan honom och den tillträdande åboen, angående betingade födorådsförmåner, utan han måste antingen hvarje dag å Landskontoret efterhöra, huruvida den nye åboen må hafva sökt att få lägenheten från krono till skatte löst eller omförd, för att, om så kan vara fallet, genast hos Häradsrätten anmäla sig för erhållandet af inteckning eller öfvergått till skattenatur, och någon af den nye åboens borgenärer uti densamma söker inteckning, samtidigt med denne anmäla sig för erhållandet af inteckning till säkerhet för födorådsaftalet.

Rättvisa och billighet tala dock högt för, att ej någon må genom annans åtgärd kunna uti sin lagliga rätt förnärmas. Detta kan likväl, hvad beträffar aftal af förenämnda beskaffenhet, lätteligen, på sätt ofvan omförmäldt är, inträffa; och såsom ett lämpligt korrektiv deremot torde kunna anses, om genom en allmän författning stadgades,

att det skulle åligga Konungens Befallningshafvande, att, så snart en kronolägenhet varder från krono till skatte löst eller omförd, derom uti Häradets kyrkor utfärda allmän kungörelse, hvarigenom den, som från kronolägenheten betingat sig födorådsförmåner, om hvilkas utgående från lägenheten Konungens Befallningshafvande, med stöd af Kongl. Kammar-kollegii förenämnda bref meddelat stadfästelse-resolution, blifver om en sådan omföring underrättad och sättes i tillfälle att å det lagtima ting, som derefter först inom Häradet infaller, hos Häradsrätten låta inteckna det om födorådsförmånernas utgörande träffade aftal.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1872.

Henr. Bexelius.